

DÍL PRVNÍ V ZAHRADÁCH MEDICEJSKÝCH

*O, ombra del morir, per cui si ferma ogni miseri, a l'alma, al cor nemica --
ultimo delli afflitti et buon rimedio!*
MICHELANGELO: SONET XLIV

*Ó stíne smrti, jímž se zastaví bída duše, zlo, jež v srdci tkvělo, ty léku
poslední, když hrůza mučí!*

Za řevu lvů

Noc bez hvězd a bez měsíčního světla, nabobtnala mračny. Zem byla prohnuta pod tíží tvrdé tmy, jejíž tlak vytvářel krajinu znovu, po svém, do jiné podoby a do jiných tvarů, než jaké měla za dne. Tma rozhodila jiné cesty, cesty bludné a končící se mimo svět, rozryla nové prolákliny v údolích, z nichž učinila propasti, nadouvala nové pahorky, výšiny bez křížů a poutnických znamení, zkolmila a prodloužila srázy, navršila stěny skal, které však bylo možno rozhrnout, odsunovat, procházet jimi a nikdy nenalézt cestu zpět, vše byla noc, tma a prostor bez hranic, kterým na zpěněných koních letěli tři jezdci. Neslyšně pronikali tmou, podobni přízrakům, a dusot koňských kopyt byl zdušen vlhkou půdou. Toliko první z nich znal bezpečně cestu, ale i ten nyní zaváhal, vztyčil se v třmenech, avšak neviděl nic než noc.

Tma byla stále hustší. Bylo možno se jí dotýkat, vzít ji do prstů jako bláto, pomazat si jí ruce a tvář, a chvílemi opět její stěna se proměnila v tekoucí černý vodopád, zaplavila tři jezdce, polykali ji, pili ji, dusila, koně zvolnili cval a nedbali na ostré pobídky a palčivé údery ostruh, vztyčovali se na zadní kopyta, pohazovali rozčileně šjími a zvedali hlavy, jako by chtěli lépe dýchat. Muži se zastavili. Snad cítili před sebou močál a bahniska smrti. Zalykali se touto tmou. Ale první z nich nedbal a stále pobízel dál.

A náhle pod úderem vichřice mračna se roztrhla, objevily se hvězdy a měsíc. Muži strnuli, jako by je byl někdo rázem obnažil. Měsíční světlo neprostupovalo nejprve okrajem mračen a nedrobilo tmou pozvolnými nárazy, ale podobno svítícímu bílému meči, rozťalo černou klenbu nebes a sletělo na zem. Všechna krajina byla zalita jeho světlem a nabyla dřívější podoby. Tváře mužů byly nahé. Světlo z nich strhlo masku tmy. Byly to nyní tváře živých lidí. Zinkově bílý měsíc se sunul zvolna dál po nebi a běloba jeho světla polévala jejich skupinu s pozadím lesů a kopců. První jezdec, který byl vždy v čele, se radostně zasmál a netrpělivě ukázal před sebe.

„Ave, Maria!“ s hlubokou úlevou pravil vysoký muž s prsteny na žluté úzké ruce a pokřičoval se. „Již jsem se domníval, že jsme v pekle!“

Tu mladík, jedoucí v čele, se jizlivě a břitce rozesmál, neboť ten, kdo promluvil slova o pekle, byl arcibiskup, a oni jeli naplnění požehnáním Jeho Svatosti. Nebylo na něm, aby ujišťoval kněze, že pod štítem modliteb Svatého otce není třeba mluvit o cestě do pekel. Smál se jizlivě, že muž ozdobený prsteny a vysoko napřímený na bělouši pozdravil světlo slovy o pekle, a smál se radostně, že v stříbrném měsíčním světle viděl již kampanilu Florencie, stojící v noci nad městem jako jeho strážný, jako věrný, bdělý kopiník. Byl z Florencie, toužil po Florencii.

Jeho krev, umdlená cestou, se znovu rozvlnila. Vdechoval spící město, a vdechoval s ním i jaro, florentské jaro, tisíckrát krásnější než všechna jara římská, florentské jaro, v němž jest vždy hudba, vždy cosi vonícího a kovového, vždy nádhera a krev, až z toho vznikne florentská růže, z hudby, kovu, krásy, krve a vůně, uzavírající se soumrakem a mlčelivá, zachvívající se pod modravým snem večera.

Třetí muž nepromluvil. Nepozdravil měsíční světlo ani se nesmál. Je svalnatý, tuhý, tvář plná jizev. Dlouhý bílý vous se ostře odráží od černého okruží pancíře. Jeho drsné žilnaté ruce papežského kondotiéra pevně svírají uzdu a meč. Dívá se lhostejně na stříbřité město před sebou. Města jsou buď k vypálení, nebo k triumfu. Jméno Florencie zní trojnásobnou ozvěnou v srdcích těchto mužů a pokaždé jinak. Ale když mladík, toužící po Florencii, znovu pobízí k rychlé jízdě, starý muž v pancíři se ozve. Jedva pohybuje úzkými rty, ale mluví důrazně. Ne, nečeká je tam žádná florentská růže, žádná Primavera, messere Francesco Pazzi, ale těžký úkol, přikázaný Jeho Svatostí. Proč zde nepočkat na ozbrojený průvod, který zabloudil, ale který za tohoto měsíčního světla nás jistě brzo nalezne?

Karel Schulz: Kámen a bolest, úryvek